

Kateřina Kružíková ve své bakalářské práci „Pivo v české lidové písni: příspěvek k českému jazykovému obrazu světa“ vychází z metodologie Jerzy Bartmińského a srovnává kognitivní definice piva v „běžném jazyce“ a v Erbenově *Prostonárodních českých písních a říkadlech* (1842–1864).

Ačkoliv téma není právě originální a ačkoli se autorka v úvodu neubrání řadě zbytečně kulantních tvrzení, ba přišerných klišé („Čechy jsou pivní velmocí“ aj.), je mi sympatický jednak celkem čtivý styl práce a jednak přesná navigace čtenáře strukturou textu (s. 11). Oceňuji teoretická doplnění Bartmińského H.G. Gadamerem, Bohuslavem Benešem, Bedřichem Václavkem a Viliamem Marčokem, podnětné je zdůraznění „vnitřní perspektivy“ etnolingvistiky (15), čtivý a informativní je úvod do teorémů etnolingvistiky, stejně jako exkurz do slovníkových definic lexému pivo a do historie pivařství. I analytické části práce jsou zajímavé, jako je upozornění na genderově podmíněnou lásku k pivu u Erbena – žena ve dvou rolích: jako šenkýřka či jako nahněvaná manželka pivaře-marnotratníka, která jej přesvědčuje, aby pití zanechal atd. Vítám záznamy žánrových výskytů písní s lexémem piva u Erbena. Závěry práce jsou v rámci daného Bartmińského paradigmatu vyvozeny zřetelně: lidový jazyk hodnotí pivo a jeho konzumaci pozitivněji než jazyk běžný. Možná by se dalo dodat: *patriarchální* lidový jazyk.

A možná bych ještě více problematizoval: Je třeba si uvědomit, že Erbenova sbírka fixuje *písně první půlky 19. století*, nejde tedy pouze o „lidový jazyk“. Špatný v tomto zploštění je ahistorismus, stejně jako redukce „zpěvu“ – ač ve sbírce fixovanému – na žánr „lidového jazyka“. A pořad mi není jasné, co je kognitivní definice v „běžném jazyce“ a jak jí být skutečně práv. Je otázka, co z těchto problémů jde na vrub předkládané práci a co na vrub zvolené metodě analýzy.

Rovněž nesouhlasím s postulátem, že „voda bývá spíše symbolem života než něčeho špatného“ (s. 39). Mé vlastní výzkumy dokládají, že voda v incipitu je téměř vždy předzvěstí neštěstí – ať už smrti či jen skončení milostného vztahu mezi milým a milou. Je si autorka dále jistá svým apodiktickým tvrzením, že lidové umění „nevzniká aktuálně na místě v procesu komunikace, nýbrž je reprodukováno z paměti“ (s. 20)? Není i běžná komunikace často tvořená frázemi (fixovanými v paměti) a nefungují naopak lidové písně v původním prostředí často jako tvořivé reakce lidí v dialogu na podnět? Navíc před „kodifikací“ písní v písňových sběrech byla slovní obměna v písních častá, jak dokazuje právě x zaznamenávaných variant a jak můžeme vyvozovat třeba z dodnes přežívajícího folkloru dětí aj.

Přes tyto výhrady však považuji strukturu práce za jasnou a práci za čtivou a celkem podnětnou, navrhuji mezi velmi dobře a výborně, na základě obhajoby.

V Praze 28.8. 2020

Mgr. Ondřej Skovajsa, Ph.D.